

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14251915>

MOLIYA-BANK SOHASIDA SUN'YIY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI

Xidirova Noila Boymurotovna

Iqtisodiyot va Pedagogika Universiteti o'qituvchisi
noilaxidirova@gmail.com

Oromova Shodiyona Sodiq qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi
oromovashodiyona81@gmail.com

Otajonova Kamila Rajabboyevna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi
kamilaotazonova147@gmail.com

Uralova Kumush Jahongir qizi

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti talabasi
kumushuralova68@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada moliya-bank sohasida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining qo'llanilishi, ularning samaradorligi va imkoniyatlari tahlil qilinadi. SI tizimlari moliya va bank xizmatlarining sifatini oshirish, mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash va risklarni boshqarish imkoniyatlarini taqdim etadi. Maqola, shuningdek, SI texnologiyalarining moliya sohasidagi amaliyotlari va kelajakdagi istiqbollari ko'rib chiqadi.

Kalit So'zlar: *Sun'iy intellekt, moliya, bank, avtomatlashtirish, ma'lumotlar tahlili, risklarni boshqarish, mijozlar bilan aloqalar.*

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется использование технологий искусственного интеллекта (ИИ) в финансово-банковском секторе, их эффективность и возможности. Системы СИ предоставляют возможности повышения качества финансовых и банковских услуг, улучшения отношений с клиентами и управления рисками. В статье также рассматривается практика и будущие перспективы использования технологий СИ в финансах.

Ключевые слова: *Искусственный интеллект, финансы, банковское дело, автоматизация, анализ данных, управление рисками, отношения с клиентами.*

ANNOTATION

This article analyzes the use of artificial intelligence (AI) technologies in the financial and banking sector, their effectiveness and capabilities. SI systems provide opportunities to improve the quality of financial and banking services, improve customer relationships and manage risk. The article also discusses the practice and future prospects for using SI technologies in finance.

Keywords: *Artificial intelligence, finance, banking, automation, data analysis, risk management, customer relations.*

Kirish.

Moliya va bank sohasida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari joriy etilishi ushbu sohaning transformatsiyasini ta'minlaydi. SI yordamida moliya institutlari, banklar va moliyaviy xizmatlar samaradorligini oshirish, mijozlarga yaxshiroq xizmat ko'rsatish va risklarni boshqarish jarayonlarini optimallashtirish mumkin.

Asosiy qism

1. Sun'iy intellekt.

Sun'iy intellekt — bu kompyuterlar va tizimlarga inson intellektiga o'xshash fikrlash, o'rganish, tushunish va qaror qabul qilish qobiliyatini beradigan texnologiyalar to'plamidir. SI texnologiyalari, xususan, mashina o'rganish, tabiiy tilni qayta ishlash va algoritmlar orqali ma'lumotlar tahlilini o'z ichiga oladi.[1]

2. Moliya-bank sohasida sun'iy intellektning qo'llanilishi

—Risklarni Boshqarish: SI yordamida banklar kredit tarixi va moliyaviy holatlarni tahlil qilib, risklarni aniqlash va boshqarish imkoniyatlariga ega bo'ladi.

—avtomatlashtirilgan mijozlar xizmatlari: Chatbotlar va virtual yordamchilar yordamida mijozlarga tez va samarali xizmat ko'rsatish mumkin.

—fraud monitoring: SI algoritmlari orqali moliyaviy firibgarliklarni aniqlash va oldini olish jarayonlarini avtomatlashtirish mumkin.

—Shaxsiylashtirilgan takliflar: Mijozlarning xarid qilish odatlarini o'rganish orqali shaxsiylashtirilgan mahsulot va xizmatlar taklif etiladi.

3. Amaliyotlar va misollar

—Zamonaviy banklar: Ko‘plab banklar SI texnologiyalarini, masalan, JPMorgan Chase, HSBC va boshqa yirik moliya institutlari, risklarni baholash va mijozlar xizmatlarini yaxshilash uchun qo‘llaydi.

—Fintech kompaniyalari: Fintech sohasida sun‘iy intellektdan foydalanish, masalan, Onlayn kreditlash va investitsion xizmatlar sohasida juda keng tarqalgan.[2]

Risklarni boshqarish

Risklarni boshqarish — bu tashkilotlar va kompaniyalar uchun potentsial xavf-xatarlarni aniqlash, baholash va ularni boshqarish jarayonidir. Bu jarayon, moliya, ishlab chiqarish, xizmatlar va boshqa sohalarda muhim ahamiyatga ega, chunki har qanday faoliyatda risklar mavjud bo‘lishi mumkin.

1. Risk turlari

—Moliyaviy risklar: Investitsiyalar, likvidlik va kredit risklari.

—Operativ risklar: Ichki jarayonlar, inson xatolari, tizim nosozliklari.

—Bozor risklari: Narxlar o‘zgarishi, talab va taklifdagi o‘zgarishlar.

2. Risklarni aniqlash

Risklarni aniqlash jarayoni, tashkilotning ichki va tashqi muhitini o‘rganish orqali amalga oshiriladi. Bu jarayonda quyidagi metodlardan foydalaniladi:

—Suhbatlar va intervyular: Xodimlar va mutaxassislar bilan suhbat orqali risklar haqida ma’lumot to‘plash.

—Brainstorming: Guruh muhokamalari orqali potentsial xavflarni aniqlash.

—Tarjimai hol: Oldingi muvaffaqiyatsizliklar yoki muammolarni o‘rganish.

3. Risklarni baholash

Aniqlangan risklar, ularning ta’sir kuchi va ehtimoligiga ko‘ra baholanadi. Baholash jarayonida quyidagi usullar qo‘llaniladi:

—Kvalitatif baholash: Risklarni yuqori, o‘rta yoki past darajada tasniflash.

—Kvantitativ baholash: Riskning moliyaviy oqibatlarini hisoblash.

4. Risklarni boshqarish strategiyalari

—Qochish: Xatarli faoliyatlardan qochish.

—Kamaytirish: Risklarni minimallashtirish uchun strategiyalar ishlab chiqish.

—Qabul qilish: Risklarni qabul qilish va ular bilan shug‘ullanish.

5. Nazorat va monitoring

Risklarni boshqarish jarayonida nazorat va monitoring qilish muhimdir. Bu jarayon:

—Risklarni doimiy ravishda kuzatish.

—Risklar haqidagi ma’lumotlarni yangilash va tahlil qilish.

—Qabul qilingan choralarni baholash va zaruratga qarab o‘zgartirish.[4]

Avtomatlashtirilgan mijozlar xizmatlari

Avtomatlashtirilgan mijozlar xizmatlari — bu mijozlar bilan aloqalarni samarali va tezkor tarzda boshqarish uchun sun’iy intellekt, dasturiy ta’minot va avtomatlashtirish texnologiyalaridan foydalanadigan tizimlar. Ushbu xizmatlar kompaniyalarga resurslarni tejash, mijozlarning ehtiyojlarini tezda qondirish va umumiy xizmat sifatini oshirish imkonini beradi.

1. Avtomatlashtirilgan mijozlar xizmatlarining turlari

—Chatbotlar: Mijozlar bilan suhbat qilish uchun mo‘ljallangan dasturlar. Ular odatda tez-tez beriladigan savollarga javob berish, buyurtmalarni joylashtirish va muammolarni hal qilishda yordam beradi.

—Virtual yordamchilar: Mijozlar xizmatlari jarayonida ko‘proq murakkab vazifalarni bajaradigan tizimlar. Masalan, mijozlarga takliflar berish yoki xizmatlar haqida ma’lumot taqdim etish.

—Avtomatik javob berish tizimlari: Telefon orqali keladigan chaqiriqlarga avtomatik javob berish imkonini beruvchi tizimlar.

2. Foydalar

—Tezkorlik: Mijozlar savollariga va muammolariga tez javob berish orqali xizmatning samaradorligini oshiradi.

—Ish vaqti: 24/7 xizmat ko‘rsatish imkoniyatlari, bu esa mijozlarga istalgan vaqtda yordam olish imkonini beradi.

Xulosa.

Moliya-bank sohasida sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanilishi banklar va moliyaviy institutlarga samaradorlikni oshirish, xizmatlarni personalizatsiyalash va xavflarni kamaytirishda katta yordam beradi. Kelajakda, SI texnologiyalari yanada rivojlanishi va moliya sohasida innovatsion yechimlarni taqdim etishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Russell, S., & Norvig, P. (2021). *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. Pearson.
2. Srinivas, K. (2018). *Artificial Intelligence in Financial Markets: Cutting Edge Applications for Risk Management, Portfolio Optimization, and Economics*. Academic
3. Xidirova, N. B., qizi Oromova, S. S., & Otajonova, K. R. (2024). MULTIMEDIALI TEXNOLOGIYALAR VA ULARNING PSIXOLOGIYADA QO'LLANILISHI. *GOLDEN BRAIN*, 2(20), 157-161.
4. Xidirova, N. B., & qizi Nomozova, F. A. (2024). RAQAMLI MATERIALLAR VA INTERAKTIV PLATFORMALAR YORDAMIDA TABIIY FANLARNI O'QITISH. *GOLDEN BRAIN*, 2(20), 162-166.
5. Egamberdiev, K., Khidirova, N., & Islomov, A. (2024). Creation of an automated information system using python and the django framework with a telegram bot. *Big Data and Computing Visions*, 4(3), 219-226.
6. Egamberdiyev, H. S., & Khujakulov, A. K. (2024). VIRTUAL MUSEUMS AS PART OF A DIGITAL CULTURAL ENVIRONMENT. *Экономика и социум*, (3-1 (118)), 121-125.
7. Egamberdiyev, H., Muqimov, S., & Pulatova, D. (2023). DIGITALIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS AND THE SAMR MODEL. *Прикладные науки в современном мире: проблемы и решения*, 2(5), 4-7.
8. Xidirova, N. B., & qizi Muqimova, G. Z. (2024). EXCELDA DIAGRAMMALAR BILAN ISHLASH. *GOLDEN BRAIN*, 2(20), 167-171